

Hram Uspenja presvete Bogorodice jedna je od najstarijih, u celini sačuvanih građevina u Zrenjaninu. Podignut je 1746. godine u vreme Marije Terezije, u stilu baroka. Bila je jedina crkva u Temišvarskoj eparhiji pokrivena crepom. Zahvaljujući toj činjenici i tome što je bio izgrađen od cigala, hram je pošteđen velikog požara 1807. godine u kom su izgorele gotovo sve drvene kuće u gradu. Predstavlja jednobrodnu građevinu sa polukružnom apsidom na istoku i visokim zvonikom na zapadnoj strani. Ikonostas crkve uradio je bečkerečki slikar Georgije Popović.

Na ikonama su u tri zone predstavljene scene iz starog i novog zaveta. Pretpostavlja se da je Popović uradio i sedam celivajućih ikona uljanom tehnikom na drvenoj podlozi. Od 1951. godine ove ikone su pod zaštitom Zakona o spomenicima kulture. Zidnu dekoraciju hrama izveo je 1924. godine akademski slikar Aleksandar Sekulić.

Rimokatolička katedrala je posvećena Sv. Ivanu Nepomuku, koji se smatra zaštitnikom svih mostova i reka. Izgradnja je trajala od 1864. do 1868. godine na centralnom gradskom trgu, mestu nekadašnje katoličke crkve. Katedrala je trobrodna građevina koju je u neoromaničkom stilu projektovao arhitekta Stevan Đorđević. Građena je po meri grada i njegovih žitelja – odjek njenih zvona dopirao je tačno do obodnih delova Bečkereka. Unutrašnju dekoraciju crkve uradio je ovdašnji umetnik Jožef Gojgner, po biblijskim motivima i već gotovim uzorima francuskog grafičara Gustava Dorea. Katedrala poseduje originalne orgulje iz 1905. godine. Ova katedrala jedan je od simbola skladnog života u višenacionalnoj multikonfesionalnoj sredini.

Hram Vavedenja presvete Bogorodice je izgrađen 1777. godine. U to vreme najstarija gradska četvrt Gradnulicajoš nije spojena sa Bečkerekom i predstavljala je zasebno naselje. Na mestu današnje crkve postojao je manastir još početkom osamnaestog veka. Barokna je građevina čije je ikonostase oslikao Arsenije Teodorović, a freske Stevan Aleksić. Priča o vavedenjskom hramu počinje mnogo pre 1777. godine. Ostatak te prošlosti je kapela Sv. Rafaila. Monah Rafailo je još za života proglašen svetiteljem i isceliteljem. Preminuo je upravo u gradnuličkom manastiru. Prema predanju, po njegovoj smrti, iz starog bresta u porti crkve potekla je lekovita voda kojom su ljudi lečili ovde epidemijski raširen trahom i druga očna oboljenja. Ovaj, gotovo pet vekova star i Zakonom o zaštiti prirodnih dobara zaštićen brest, nastradao je u požaru pre tridesetak godina i ostao posećenih grana da svedoči o bogatoj istoriji grada na Begeju.

Manastir Sv. Melanije Rimljanke nalazi se na severoistočnom gradskom obodu, zemljištu zvanom „Vodice“. Osnovao ga je episkop banatski dr Georgije Letić 1935. godine. Bio je to prvi ženski manastir u Eparhiji banatskoj. Arhitektura manastira podržava vizantijski stil. Na

južnom delu starog konaka iz 1935. godine podignut je 1990. godine nov manastirski kompleks u moravskom stilu. Ikonostas je radio vršački slikar Svetislav Vuković 1937. godine. Na Bogorodičinom tronu nalazi se ikona “Bogorodice Arapske sa Hristom” nepoznatog slikara, a u oltaru ikona “Raspeće Hristovo”, slikano na platnu u lazurama. U kapelici na “Vodicama” je ikona “Bogorodice sa Hristom” i ikona Svetog Nikole iz 1899. godine. Na Časnoj trpezi u oltaru čuva se staro prestono Jevanđelje iz 1663. godine i bakrotisk grčkog “Antimisa”, načinjen u Beču 1772. godine. Prva upraviteljica manastira bila je monahinja Petronija Savić, rođena sestra naučnika dr Vase Savića. Monahinje u manastiru žive i održavaju ga i danas.

Reformatska crkva podignuta je 1891. godine kao jednostavna, jednobrodna građevina sa velikim dvospratnim zvonikom. Delo je arhitekta Zaboreckog. Između ostalog, u njoj se čuvaju i orgulje iz sinagoge, porušene od strane nemačkih okupacionih vlasti u prvim ratnim danima 1941. godine. Sve do 1963. godine bila je ograđena čipkastom ogradom od kovanog gvožđa, što je upotpunjavalo njen optički doživljaj.

Crkva Svetog arhangela Mihaila, poznata kao “Ruska”, nekada je bila zloglasna tamnica u sklopu Bečkerečke tvrđave. Pravoslavna bogomolja postala je 1922. godine, dolaskom ruskih emigranata, izbeglih nakon Oktobarske revolucije. Više decenija ova crkva nalazila se pomalo u senci ostalih gradskih bogomolja, skrivena u okruženju gradske pijace i kompleksa unutar Gradske bašte. Godine 1993, nakon proglašenja ove crkve parohijskom, počeli su obimni radovi na njenoj obnovi i rekonstrukciji. Dograđen je crkveni toranj sa kupolom, a jula 1997. godine, na kupolu je postavljen i pozlaćeni krst.

□□□□□□□□□□ **Slovačka evangelištica crkva** podignuta je 1837. godine. Predstavlja skladnu kombinaciju neobaroknih i neoromanskih elemenata, koji se delom prenose i na susedni parohijski dom, čime se dobila zaokružena arhitektonska celina u starom urbanom gradskom jezgru.

Pijaristička crkva osnovana je od strane reda sveštenika Pijarista, profesora ovdašnje gimnazije, 1846. godine. Ovaj katolički red osnovan je 1621. godine i odobren od strane pape Grgura XV. Arhitektonski crkva je jednostavna, manjih dimenzija i sa neoromaničkim ukrasima. Ova crkva pripada kompleksu Gimnazije i Ekonomske škole. Unutrašnjost crkve oslikao je Jožef Gojgner 1879. godine.

Rimokatolička crkva u Mužlji – Rimokatolička crkva u centru nekada zasebnog mesta, a danas sastavnom delu Zrenjanina – Mužlji, sagrađena je 1902. godine.

□□□□□□□□□□ **Jevrejska sinagoga** građena je da traje vekovima, a trajala je samo 45 godina. Imala je izgled kubične građevine iz čijeg se središta uzdizala kupola velikog raspona. Izuzetno dekorativne fasade, u mavarskom stilu, učinile su da ova sinagoga bude među najlepšim, ne samo u našoj zemlji. Potreba za njenom izgradnjom usledila je zbog doseljavanja Jevreja, pošto je već bila osnovana Jevrejska opština 1760. godine, kada je bilo oko dvadeset jevrejskih porodica u tadašnjem Bečkereku. Na žalost, u leto 1941. godine Nemci su srušili ovo zdanje, a Jevreje proterali ili ubili.

Izvor: <https://visitzrenjanin.com>

